Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Lausunto koskien asiaa: E 63/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: EU; Kemikaalit; REACH-asetuksen liitteen XVII mukainen lyijyhaulien kosteikkokäyttöä koskeva rajoitusehdotus

BirdLife Suomi katsoo, että **Suomen tulee kannattaa komission esitystä.**

Suomen tulee tarkastella asiaa kokonaisvaltaisesti **paitsi Suomen pesimälinnuston myös koko Euroopan näkökulmasta.**

Suomessa pesivä linnusto on riippuvainen toimenpiteistä muuttolintujen talvehtimis- ja levähdysalueilla. On ilmeistä, että suuri osa linnustomme lyijyaltistuksesta tulee nimenomaan eteläisen Euroopan talvehtimisalueilta, missä maaperän lyijyhaulipitoisuus voi kosteikkoalueilla olla hälyttävän suuri (jopa 400 lyijyhaulia neliömetrillä!). Lyijymyrkytys on myös kotimainen ongelma, mistä esimerkkinä merikotkien suuri lyijykuolleisuus: Suomessa vuosina 2000–2014 kuolleena tai heikkokuntoisena löydetyistä myöhemmin kuolleista merikotkista 31 % kuolinsyy oli hauli- ja luotiperäinen lyijymyrkytys. Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemassa perustelumuistiossa (STM2020-00130) on tuotu hyvin esiin pieninäkin pitoisuuksina myrkyllisen lyijyn ongelmia ihmisille ja luonnolle.

Asiakokonaisuutta on valmisteltu EU:n kemikaaliviraston ECHA:n puitteissa. Valmistelussa todettiin, ettei vesilintujen lyijymyrkytyskuolleisuus tule laskemaan ilman koko EU:n laajuista kieltoa. Kiellon myötä EU ja sen jäsenmaat täyttäisivät myös kansainväliset velvoitteensa YK:n alaisen AEWA:n sopimuksen alla (jossa lyijyhaulien kosteikkokielto on ollut vuodesta 1999). ECHA:n valmistelussa punnittiin eri kosteikkomääritelmien käyttöä, ja todettiin että nimenomaan RAMSAR-sopimuksen kosteikkomääritelmä antaisi tarvittavan suojeluntason. On totta, että RAMSAR-sopimuksen mukaisesta kosteikkomääritelmästä ja ehdotetun suojavyöhykkeen koosta johtuen suuri osa Suomen ja Ruotsin pinta-alasta tulisi rajoituksen mukaiseksi kosteikoksi. RAMSAR-määritelmä voi vain kansallisesta näkökulmasta asiaa tarkastellen tuntua epäreilulta, mutta se on Suomen lintujen koko vuosikierron näkökulmasta välttämätöntä.

Lyijyhaulien kosteikkokäyttökielto on tärkeä askel tiellä elinympäristöjemme tervehdyttämiseksi. Lyijyhaulien metsästyskäytön täyskielto kaikkialla olisi paitsi ympäristön myös ihmisten terveyden kannalta paras ratkaisu. Suomen tulisikin toimia tässä asiassa yhtenä edelläkävijöistä.

Hallussapitokielto on erittäin tärkeä osa rajoitusehdotusta. Ehdotuksen mukaan sekä lyijyhaulien käyttö, että niiden hallussapito olisivat kosteikkoalueilla kiellettyjä. Nykyinen käytäntö on osoittanut, ettei lyijyhaulien käyttöä vesilinnustuksessa pystytä valvomaan, vaikka se on kiellettyä (esim: https://yle.fi/uutiset/3-9128388). Osa metsästäjistä on ovat jatkanut lyijyhaulien käyttöä vaihtaen

lyijyttömät patruunat aseisiin, kun viranomaiset tulevat valvomaan. Muutos olisi siis valvontaa helpottava vesi- ja ranta-alueilla, missä tilanne on ollut hankala ja lyijy ympäristölle ongelmallisinta. Joissakin muissa RAMSAR-määritelmän mukaisissa elinympäristöissä rajanveto ja valvonta olisi hankalaa, kuten STM:n muistiosta ilmenee.

Lyijy on myrkyllistä ja sen korvaaminen metsästyksessä on mahdollista ja verraten halpaa. Lyijyn käytön jatkamisen hinta on sen sijaan huomattava: EU:n alueella metsästyksessä käytetyn lyijyn aiheuttamien ongelmien suoriksi vuotuisiksi kustannuksiksi on arvioitu 383–960 miljoonaa euroa.

Lyijyhaulien käyttö on jo nyt kokonaan kielletty Belgiassa, Hollannissa, Kroatiassa ja Tanskassa sekä EU:n ulkopuolella mm. Norjassa. Se ei siis ole Suomessa mahdotonta.

Helsingissä 8.6.2020

BirdLife Suomen puolesta

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja

Lisätietoja: https://www.birdlife.fi/suojelu/vaikuttaminen/metsastys/lyijy-tappaa-lintuja/